

Srečanje internirank v Portorožu, 20. 9. 2020

Nagovor: Tanja Fajon, poslanka EP in voditeljica SD

Spoštovane in drage gospe!

V veliko čast mi je, da vas smem nagovoriti ob tem tradicionalnem srečanju, ob tem zares vašem dnevu. Ponosna sem, da vas imamo.

75 let mineva, odkar ste se, vsaj fizično, osvobodile grozot taborišč, strahu zaporov, negotove usode. Nič se ne more primerjati s položajem ženske, matere, deklice, ki ji je odvzeta svoboda, dostojanstvo in ponos, varnost, ki je lačna, zaničevana, mučena, teptana.

In vendar ste danes tu, med nami. Svobodne. Dostojanstvene. In cenjene. Ste resnična ženska moč, ki otrokom naroda daje življenje in zavest.

Zavedam se, da se vaša generacija počasi poslavlja, da nekatere med vami - 150 vas je še v Sloveniji - ne zmorete več poti na našo lepo obalo. Zato pa ste tiste, ki ste danes tukaj, skupaj z vsemi nami, ki vas podpiramo, toliko močnejši glas.

Ste glas, ki pripoveduje, glas, ki opozarja, in glas, ki opominja.

Ste naša zavest. Zavest naroda, ki je svoj obstoj plačal s krvjo. Tega nismo in ne bomo pozabili. To je naša dolžnost, zaveza vaših potomcev, da bomo širili vrednote spoštovanja, strpnosti in sočutja, solidarnosti.

Ob slovesu od babice mojega prijatelja, ki je bila zajeta kot 17-letna aktivistka OF in preživela grozo Ravensbrücka, Bergen -Belsna in vmesnih postaj, je bila izrečena naslednja misel:

»Z nami ostajajo tvoje razsvetljenstvo, pronicljivost, razumevanje sveta, ki so bili širši od pameti enega človeka. Za zdajšnji čas je taka drža skoraj nepojmljiva in mislim, da nas je zaznamovala do te mere, da imamo vsi vedno znova težave, ko zaslutimo, da se svet ne vrti pravično in ko se zdi, da se zgodovina ponavlja.«

Vaša osebna bolečina in veličina, naše drage gostje, je vtkana v kolektivni spomin. In naša naloga in obveza je, da ta kolektivni spomin utrjujemo in

obujamo. Ker nočemo vojne, ne sprejemamo sovraštva in ne podpiramo zatiranja.

Evropska unija je zrasla na pogorišču in ruševinah, prepojenih s krvjo. Njeni temelji so zacementirani z vizijo, mislimi in dejanji ljudi, ki so zmogli preseči vsakovrstne delitve. A v njenih temeljih je tudi moč vašega silnega duha - zaradi katerega ste preživele morijo druge svetovne vojne in pomagale zgraditi moderen svet.

Vaša drža, vaša trdnost je vtkana tudi v temelje slovenstva. Z uporom proti potujčevanju, z jasnim krikom proti nacizmu in fašizmu ste nam dale vse, kar je mogoče dati.

Žalostno je, da se vam je sodobnost na nek način izneverila - da smo svobodo začeli razumeti kot samoumevno. In pozabili na besedo - tovarištvo. Prišel je čas, v katerem nas po eni strani zaznamuje preobilje, po drugi pa razjedanje moralnih vrednot, ko je spremenjen obraz gospodarstva in politike, ko zaradi brezsravnega hlastanja po dobičkih naraščajo neenakosti in se spreminjajo družbeni odnosi.

Skrhalo se je medsebojno zaupanje, prostor so dobile skrajne ideje. Živimo v trenutku, ko povsod po Evropi glavo dviga nacionalizem, ko v marsikateri državi veje duh tiranije, ko slavo pridobivajo populistični voditelji. Zaznavamo ta trenutek, tudi v Sloveniji, in vemo, kam nas lahko pripelje.

Zato ne smemo nikoli in nikar pozabiti druge svetovne vojne in vzrokov zanjo. Vedno znova moramo obsoditi nacizem in fašizem. In vedno znova se moramo pokloniti njunim žrtvam in - dokler bomo še lahko - izkazati hvaležnost preživelim. Slovesnosti, kot je današnja, so zato vedno bolj dragocene.

Ženske, matere, hčere, prijateljice, tovarišice, ki ste preživele tiranijo taborišč, zaporov, drage punce, kot vam reče naš Matjaž, dokler bom lahko, vam bom v svojem imenu in imenu vseh svobodomislečih ljudi izrekala zahvalo in spoštovanje.

Želim vam zdravja. Želim vam prijetnega počutja v krogu svojih dragih. In ne pozabite - ponosni smo na vas in radi vas imamo.